

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Elogia Societatis Iesv Sive Propvgnacvlvm: Pontificum,
Conciliorum, Cardinalium, Antistitum, nec non
Imperatorum, Regum, Principum & aliorum Virtute,
Religione, omniq[ue] Literatura illustrium (etiam ...**

Gomez, Cristobal

Antverpiæ, 1681

8. Class. Vrbes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38486

CLASSIS VIII.
AB VRBIBVS.

1. **A** PANORMITANA, Cuius Prætor, ac Iuratorum Magistratus, hac inter alia prodidit in Sociorū, & Societatis præclarum testimonium, à quibusdam calumnijs vindicantes. Scimus, & intrepide fatemur Sanctissimis horum Patrum institutis, doctrina, & pietate plurimos apud nos quotidie, & in scientijs & in spiritu proficere, nec vnquam ab structo eorum Collegio aliquam vel minimam criminis suspicionem subortam fuisse; quin plura eorum opera huic Ciuitati emolumenta accessisse; vt nulli dubium sit eos verè in Societatem IESV esse adscitos: vnde & hoc nomine merito in hac vita nuncupantur. Quæ omnia cum ita se habeant, nostra omnium auctoritate, ac fide publicè testamur, hos Patres nunquam hîc, quæ sibi vulgo adscribuntur, criminibus fuisse adstrictos. Et si qui sunt, qui hanc conceperint opinionem, posthac deponant, aut sibi certò Religioni vertant, quod tantorum Patrum nomini tam facile detrahant; nec illum Sacerdotem in illorum vnquam Societatem admissum fuisse existiment. (*Is erat Presbyter quidam à Nostris habitu non dissimilis, qui ob fœda, & impia scelera exustus, & per errorem vulgus, per malevolentiam iniqui insaniam in nos vertebant.*) Ita Par. 2. Hist. Soc. lib. 2. num. 111.

Testimonium egregium de Societatis innocentia

2. **A** MAMERTINA: Quæ postquam fidem fecit, Ioannello (hoc erat prædicti Sacerdotis exusti nomen) nihil cum Societate commercij fuisse, & Patres non modo à culpâ, sed etiam ab omni suspicionè omnino abesse, subiicit: Quin etiam verè affirmare possumus, atque apud omnes liberè testificari ab exstructo Collegio nunquam quidquam de illorum vita, moribus, & doctrina auditum apud nos esse, quod non ad Omnipotentis Dei laudem, & nostratum hominum ædificationem maximè per-

Aliud.

Quanto fructu in cõcionibus, confessionibus, & iuuentutis educatione Socij occupentur.

Aaa

tine-

Eorum vi-
ta, quam
casta, &
incorrupta,

tineret. Scimus eos habendis concionibus, confessionibus audiendis, iuuentute literis & moribus instruenda, sacris literis publicè interpretandis, docenda Christiana disciplinâ, ægrotis ac vinētis inuisendis, alijsque id genus operibus, nec id modico Ciuitatis fructu & gaudio, assiduè occupari. Vitam vero ita castam, & incorruptam ab illis agi, vt exemplo non minus, quàm eruditione, & institutione profint. Quo factum est, vt magnam probitatis, ac doctrinæ famam, & obtinuerint hætenus apud nostrates homines, & nunc quoque retineant. Quæ cum ita sint, oramus si qui sunt, qui falso illi rumori fidem adhibuerint, eam opinionem longe abijciant, & quam de huius Societatis IESV Patribus existimationem benè conceperant, eam liberè, ac tuto conferuent. Sic Ibid. num. 112.

Participa-
tio honorum
spiritua-
lium Socie-
tatis, ex-
petita.

3. A BARCINONENSI: *Quæ erga nostrum Ordinem se egregie piam semper, atque benignam præbuit: præque ceteris pignoribus illud à Concilio Regio præbitum est. Misere hominem ad Collegium, qui aliquantum pecunie elemosynæ nomine deferens totius Consilij verbis diceret, Cognouisse ipsos quàm utilis in publicum Sociorum opera esset, ac rogare, vt ab Generali Præposito vicissim communicationem benefactorum Societatis, ipsis impetrarent. Cui voluntati satisfieri in omnes partes non potuit. Responsum est enim quomodo alijs quoque idem petentibus respondebatur: id doni non vniversè Corpori ciuium, sed hominibus viritim solere concedi. Hæc Ibid. lib. 5. num. 52.*

Et funda-
tio Collegij
Vallis Tel-
lina anxie
precata.

4. A PONTANENSI, Cuius Legati in Conuentu Grisonum pro Collegio in Valle Tellina fundando, hæc inter alia, eius nomine, verba dedere. Etenim (inquiunt) si rectè animaduertimus, quæ res cuius bene Instituto hominum Cætui maximè necessaria est, ea nos laboramus maxime, liberùm Institutione. Quippe non eas colimus terras, ad quas vel locorum amænitates, vel lucri magnitudo, vel nominis, & famæ cupido idoneos Magistros alliciat. Inde sobolem nostram haud prope aliter, quàm suos belluæ partus, educamus; cibum modo
eis,

eis, potionemque, per quæ inertia nutriantur corpora, subministrantes. Inde in domibus priuatim vitia, inopia, inhumanitas abundat: publicè in oppidis nulla est sapientia, nullus splendor, humanitatis parua vestigia. Quæ peruidens mala vir altissimæ mentis, parisque Charitatis nolter Eques (is erat Marcus Antonius Quadrus Pontanorum Curio) quoniam progeniem natura illi negarat, viam excogitauit, per quam melius fieret Pater, perpetuamque patriæ bonorum procrearet sobolem. Magistros accersiuit, & alimenta de suis facultatibus attribuit: vt, dum sapientum copia Præceptorum domi est, opportunitate locupletes vtantur, tenuiores consulant necessitati: & Magistri, dum liberalitate eius affatim, vnde se tueantur adepti, non lucra ex priuatis petunt, neminem reiiciunt pauperem, nemini ditiorum indulgent. Quæ si omnia Quadrurum erudiendis duntaxat liberis tradidisset, simul tamen Magistros conquirendi eisdem aduocandique, vt filios peregre ad disciplinam mittendi negotium reliquisset; quanto id beneficium minus foret? At ille, quo gratiam, quàm cumulatissimam conferret, omni in perpetuum vacuos, solutosque cura esse voluit. Magistros ipsemet studiosissimè conquisiuit, cunctis auctoritatis suæ opibus vt aduocaret, contendit; denique aduocauit, quorum nec dubia facultas, nec caduca, aut interitura vnquam disciplina esset. Etenim ex eo Ordine sunt, qui in dies vegetius sese propagans, facile poterit in Præceptorū senescentium & cadentium locum sine curâ nostrâ sufficere nouos, ijdemque sunt, qui Viennæ, qui Pragæ, qui Ingolstadij, Monachij, Treuiris, Colonia: in Gallijs, in Italia, Sicilia, Hispania, Lusitania, denique in India cum opinione excellentis sapientiæ docent. Hos vt liceat nobis retinere, vt Equitis iudicium honestissimi, & amantissimi patriæ viri comprobare suffragio vestro velit, suppliciter, Domini, petimus. Ne permittite per Deum immortalem, vt pæniteat nos patres esse: vt natio nostra siluescat in dies atque efferetur magis, atque adeo extingatur.

Ad optimam iuuentutis indoctrinam, & moribus educationem.

guatur. Ut quid enim, si instituere fas non est suscipiamus liberos? pecudumne ut gregem pro familia educemus? Ne finite inopum misero apud nos gregi, omni alia destituto, hanc incidi spem, hoc patrimonium surripi. Ne dolorem hunc ætati supremæ, ne labem hanc clarissimo nomini Equitis vobis addictissimi, vestrique obseruantissimi inurite: ut qua in re ab ceteris omnibus summam consecutus est laudem, condemnetur à vobis. Omnes circa nationes, Resque publicæ, ac Principes ad hoc iudicium intendere oculos, & exitum rei expectant, ij maximè, qui & à nobis, & celebri fama rem edocti, plurimum spei in sua apud vos commendatione iusserunt reponere: nec fore villo modo timent, ut sua auctoritas vilis vobis sit, & quasi iniqui patrocini notentur. Omnes hoc dicunt, nisi sint inter vos, qui ad infamiam vniuersi conuentus partem eius hereditatis cum aduersarijs patiti sint, nihil esse nobis timendum. Videte vtrum magis grauitatem vestram deceat tot maximos demereri Principes, Equiti existimationem conseruare, nostrorum liberorum misereri; an quod patriæ nostræ, quod pupillis, ac destitutis ad salutem ac decus donatum est, cum summa vestri nominis (quod nunquam Deus sinat) ignominia, hominis vnius, aut alteritis iniquissimæ cupiditati prodere. Agite igitur, præstantissimi Domini, longe lateque celebratam constantiæ vestræ & grauitatis famam cum salute dignitateque nostra conseruate. Id à vobis summo studio Christianissimus Galliæ Rex contendit (*hæc cum dicerent commendatitias proferebant literas*) id Ferdinandus Cæsar, id Maximilianus Bohemiæ Rex, id Albertus vtriusque Bauariæ Dux, id Heluetiorum Respublica, id Prætor Mediolanensis, id nostra omnis patria ad Vestros abiecta pedes supplex rogat; id nostri liberi, atque adeo nepotes nostri, & cuncta posteritas comprecatur. Si licuerit huc accedere, ipsos hîc pueros, ipsas matres familias, Vniuersos Vallis Vestræ populos, & totam viciniam videretis, ad vestra genua prouolutos, vobis tendentes supplices manus.

manus. Experti enim sumus benignissimi Domini, quas habeat vires recta institutio; quæ sit horum hominum doctrina, & facultas. Paucis apud nos fuere mensibus, & iam pueri nostri alij sunt, longe quam ante modestiores, domi, ac foris quietiores, maiorum obseruantiores, suis longe magis obsequentes, longeque magis cum laudis, tum literarum amantes. Nos æquitate causæ, Equitis Quadri sapientia, eius facti gloria, ad hæc iustitia, & benignitate Vestra freti, quas hanc ob rem subiimus vel ærumnas, vel impensas recte arbitramur positas; vt in tanto beneficio, & Quadri, quod primum contulerit; & Vestrum omnium, quod restitueritis, ex æquo apud nos, nostrosque posteros memoria immortalis viuat.

Hæc Pontanensis Ciuitas per Legatos suos in Societatis, & Sociorum commendationem immortalem: In Eadem Par.2. Hist. Soc. lib. 5. à num.99.

5. A BILLOMENSI: *qua tota cum Consulibus ita ex animo Collegium apud se habere desiderabant, vt dimissis per Auerniam omnem probatis viris, testimonia multa de probitate hominum Societatis, quamque utiles, atque adeo necessarij forent, conquiescerint, que tredecim è præcipuis Auernorum Ciuitatibus luculenta, & plena ingentium laudum scripta protulere. Addiderunt disertè nobiles, Nisi Rex vellet omnes Auernos vel Hæreticos fieri, vel inscitia obrui, necessarium esse, Societatem admitti. Dum autem ad Cardinales Lotharingum, atque Turnonium supplicem super ea re libellū Billomiei deferrent, lumina illa, & propugnacula Ecclesie Gallicana letissimè accepto libello addidisse Orationē talem feruntur. O vos Beatos, quos diuina Maiestas temporibus his horum Virorum dono dignata est! Tenete vos quibus concessum est. Amplexamini Sodalitatem hanc Iesu Christi, & vestigijs eius ac monitis inhærete. Nos, & vestronomine, & pro officio nostro dabimus operam, vt Gallia tanto Dei munere nequam priuetur. Ita Ibid. lib.5. num.195.*

Societas maxime necessaria, ne multi, vel inscitia, vel heresi obruantur.

Illi frui pro Dei munere habendum.

6. AB ASCVLANA. *In agro Piceno Ciuitate celebri, celeberrimum extat Testimonium, datum anno 1613. Kalendis Octobris ad Pau.V.*

Ex eius
presentia
apud Afcu-
lum in me-
lius omnis
etatis mu-
tati mores.

Pontificem Maximum, in quo de Sociis Afculum sententiam dicit, publicam Verius, quam suam, & sic loquitur. Beatissime Pater, si Vestra Beatitudo posset videre mutationem morum, quæ in nostra Ciuitate facta est, postquam ad nos venerunt Patres Societatis IESV, ipsummet Afculum non amplius agnosceret. Senes antiqua odia posuerunt, iuniores nouas amicitias inierunt, gladijs & pugionibus precarij libri atque Coronæ successerunt, & sanguis discordiarum conuersus est in lachrymas pænitentium. Vbi antea ociosi hominum Conuentus fora occupabant, nunc pie celebrant Ecclesias, & Institutas à Patribus Congregationes frequentant: in quibus qui antea odio dissidebant, amicè conueniunt, & mutuis humanitatis, Charitatisque Officijs inter se certant: vt non recenter in gratiam rediisse, sed vera, ac diuturna amicitia coniuncti fuisse videantur. Illa quoque sunt admiratione digna; obedientia filiorum in Parentes, parentum amor in liberos. Quæ omnia, vt noua apud nos agnoscimus, sic ea Patrum educationi, assiduoque labori grati accepta referimus, & hic humi postrati, &c. anno 1613, die 1. Octobris. *Sic in Imag. 1. sec. Soc. lib. 5. cap. 7. fol. 670.*

Liberatur à
maledicentium
fabulis.

Vni animarum
lucro acerri-
mè intentus
est.

Magnum
habet apud
summos vi-
ros existi-
mationem.

7. A NESVIENSI, *Quæ à maledicentium fabulis sequenti Testimonio Nostros liberauit.* Aliud sane (inquit) loquitur res, aliud rumor. Persuasum nobis erat, magnificis Iesuitas affuetos curribus, equorumque ministerio in itineribus decurrendis vti, semper consueuisse: sed oculi profecto nostri longè iam vident alios pedites, nullo viatico instructos, magnis incommodis fatigatos, vni animarum lucro acerri-mè intentos. *Sic in Annal Soc. ann. 1610. fol. 453.*

8. A COMMOTOVIENSI, *Cuius legati (in renouatione Senatus facta mense Martio) cum duos Catholicos substituisent, grauissimè omnes admonuerunt, ne quid in nos attentarent: Societatis homines eos esse, qui cum alibi magnam apud summos viros haberent existimationem, Commotouij non debere premi, aut contemni.* *Hæc Ibid. fol. 334.*

9. A PLACIENSI In Prouincia Sicula, que cum animorum fructum experiretur, & pristinam disciplinam per nostros suauiter restitui animaduerneret, eam erga nos admirationem ac beneuolentiam concepit, ut in ea verba, per totas ades eius Ciues prorumperent, ac clamarent, Sedentibus in tenebris, & in umbra mortis lux orta est nobis: Viros item Societatis, Christi Apostolos, Paradisi Angelos, appellarent. Ita in *Annal. Soc. ann. 1602. fol. 33.*

Eius filij sedentibus in tenebris, & umbra mortis lux sunt.

Christi Apostoli, & Angeli Paradisi nuncupantur.

10. A CATANZARENSI in Regno Neapol. vbi Collegium erat vulgo pergratum, & fructuosum, difficultas tamen nostros angebat, vnde nam victui necessaria possent comparari, quod vbi rescijt Ciuitatis Concilium, communi omnium consensu, Se, vel filios, si opus foret in alimenta Collegij vendituros, nobis illico testatum esse voluerunt: quatuorque e suo delectis Corpore remedij curam delegant. Sic Par. 4. *Hist. Soc. lib. 5. n. 56.*

Ne ipsis alimenta deficiant vel filios se vendituros Catanzarense affirment.

II. A LVCERNENSI, Cum Schulteto Prætre, maiori item, minorique Concilio prolixa ad Euerardum Epistola, in qua præfati summum dolorem inde haustum, quod audissent, Patres Lucerna reuocandos, subiiciunt, A se nequaquam eo Consilio accersitos, vt vnquam dimitterent. Nam id (inquunt) non modo ingens nobis detrimentum, verum etiam probrum afferret, tum apud Hæreticos circumiectos, qui gauderent Antesignanos veræ fidei, & satores Germanæ doctrinæ, quæ ipsi maximè horrent, à nobis amissos: tum apud fæderatos nostros, qui dolerent nos tanto præsidio spoliatos. Et sane cum hæc veneranda Sodalitas Instituta sit ad sustinendam, ac propagandam religionem Catholicam, pietatemque amplificandam: nosque hac re non minus, quam alij indigeamus: speramus non magis nobis, quam alijs denegatum iri auxilium: cum parati simus ijsdem, & fortè amplioribus, quam alij, eam Officijs profsequi. Nam quam vberem hic habeat materiam, id quod intendit consequendi, compertum est hoc breui missionis tempore, quo fructus tam singularis apud lenes æquè ac iuuenes partus est. Nos vero (quod sine iactantia dictum sit) ij semper fuimus, sumusque hodie qui Catholicam fidem

Litera in Sociorum commendationem.

Sunt veræ fidei antesignani, & satores Germanæ doctrinæ.

Societas instructa ad sustinendam, & propagandam Catholicam Religionem.

Missionum fructus singularis.

defen-

defendimus, adducta in discrimen dignitate, re, vita, & sanguine: neque id solum in patria nostra, sed vbiq; nostra opera expectatur: parati id vel cumulatus in posterum, iuuant Deo, præstare. Æquum igitur est, vt qui religiosi laboribus summe contendunt, vt sustineant, & amplificent veram fidem, pietatemque Christianam, adsint nobis, qui idem profitemur, & efficimus armis, vitæque periculo. Et quamuis, Deo gratia, vsque adhuc in fide nulla appareat imminutio apud nos, tamen (quod Deus ignoscat) excepto hoc, multa, & varia crimina, scandala, prauus vsus, erroresque increbuerunt: vt nisi mature succurratur; verendum sit, ne quod alijs in locis fieri videmus, medicina sera sit. Etenim ea sumus opinione, quemadmodum conciones, & cetera spiritualia officia non possunt magni esse momenti ad conseruationem, incrementumque publicæ pietatis, nisi auxilium sæcularis potestatis accedat; ita diligentiam ciuilem, & secularem perseuerare diu non posse in conseruando Religionis cultu incorrupto, nisi doctos, sinceros rectique exempli nanciscatur Magistrus. Super hæc permagni nobis momenti est nostram iuuentutem in bonis artibus, ac præcipuè in vita, ac deuotione Christiana recte institui, idque si consequi domi possent; ex vsu foret non priuato solum, sed etiam publico, quod his careret vitijs, quæ sæpe ex Regionibus exteris reportantur. Cuius specimen fructus iam nos summo cum gaudio nostro, exigua huius Missionis vsura experti sumus. Obstabit fortasse perlatus ad Tuam Paternitatem rumor de nostri Cali insalubritate. Ceterum certus esto plane experimento compertum, qui aliquamdiu patriæ huius ingenio, cibisque insueuerit; si non commodiore, certe nihilominus commoda, quam vbiuis locorum valetudine vti. Itaque quidquid in nobis est prolixè, sincère, fideliter, sine omni fuce, & fallacia promittentes, Paternitatem Tuam etiam atque etiam precamur, vt primo quoque tempore aliquod nobis subsidium mittat. Nam, cognita Operariorum paucitate Vestrorum,

Et Institutionis puerorum.

strorum, nolumus incommodo esse plenam simul Coloniam postulando. Hanc vero tam insignem beneuolentiam, dignationem, & officiosum obsequium, quod nobis Societas, vt indubie expectamus, exhibebit, vna cum ijs meritis, quæ adhuc contulit, pro singulari beneficio in omnem æternitatem colemus: paratissimi cunctis viribus nostris promouere, atque amplificare commoda eius, dignitatemque: nosque ipsos impendere in quemcumque vsu, vbi Paternitati Tuæ, Societatiue communiter, aut priuatim honori, aut commodo esse possimus: non curæ, non labori, non facultatibus, non corporibus nostris parcentes: de qua re nihil Paternitatem Tuam volumus dubitare. Has ob res, & quia singularem tuam erga nos propensionem iam pridem nouimus; expectamus cum gaudio benignum votisque nostris consentaneum responsum. Vale. Ex nostro pleno concilio huius rei causa coacto, decimo septimo Kalendas Februarij, *Hucusque Lucernensis Ciuitatis litera ad Euerardum, plena quidem amoris, plena charitatis, & existimationis erga Socios, & Societatem: & habentur in eadem Par. 4. Hist. Soc. lib. 5. num. 105.*

Anxie ex-
petitur à
Generalē
Lucernense
Collegium

12. A MAGNA CANARIA *Quæ quantum fecerit pro retinendo P. Iacobo Lopio vix credi potest. Is enim adeo salutaris, charusque Insularis erat, vt ad alias Insulas digredi non pateretur. Proepiscopus Obedientiæ præcepto vetuit proficisci, maiore opinor piæ voluntatis studio, quam legitima iure potestatis. Senatus vterque pro se Sacer ac laicus, itemque Regij Magistratus vltima suppliciorum decreuerunt ijs, qui auhere, aut in nauim recipere ausi essent. Tum communiter ad Prouincialem Bæticæ ita scribunt. Bartholomæo Turriano Parente, atq; Pastore optimo orbatis Canariensibus, quidquid solatij residuum fuit, in vna fuisse Patris Iacobi Lopij doctrina. Nam reuera postquam ille venerit, mores supra modum correctos, tantumque profecisse vidimus, vt ad reuocationis eius nuntium vehementer omnes ingemuērunt: probè intelligentes, quanta cuiusque res agatur. Itaque conuicio se omnium compulso frequens habuisse consilium, & quam*

Canarien-
ses quan-
tum pro
retinendo
P. Lopio
certarint?

Eius præ-
sentia quæ
vtilis ijs
Insularis.

uis Pater cum multum lachrymarum, tum obedientiæ sibi deuotam Religionem opponeret, tamen omnino retinuisse, dum ipse Prouincialis, atque etiam Generalis clamores omnium Ordinum, & querimoniam cognoscerent, dolentium tantum sibi à Deo concessum boni, prope per iniuriam rapi. Nam si ad Indos, & ad alias longe abiectas gentes Catechistas mitterent, omnino scirent necessitatem apud se leuiorem non esse: neque quidquam ab se commissum, quare post alias haberi gentes deberent, & sacerdote iam sibi tradito spoliarentur potius, quàm submissis alijs iuuarentur. Itaque ergo Christi IESV Verbis, ac nomine orare Prouincialem, tantum indulgeat spatij, dum Præpositus Generalis probe cognita causa, quid fieri velit, decernat. Confidere enim iustissima vota non repulsurum, Episcopumque nouum, à quo Collegium perficeretur, se propediem habituros. *Hæc in Bæticam, Romamque scripta fuere à Magna Canariensi Cunitate, ut refertur Par. 3. Hist. Soc. lib. 5. num. 184. & 185.*

